

هاوثة يمانی رِ اطوزەر بۇ ئیکهاتەکان... ناسۆی ضارەسقرە بۇ قەیرانەکانی عیراق

عیراق لە شایستەیی هەلَبِذاردنیکي نويَ نزيك دەبیئتەو، بەجۆریك لە رِووي ئیرەو و بەجیهینانەو هاشیئەو ئیشینەکانی، بەلام لە کاتوسات و ناواندا جیاواز. ضونکە هەلَبِذاردنەکانی ئاییندە بەرەهەندە ضارەنوسازەکانیئەو هەرەها بە تواناکانی یەکلایکردنەو هە قۇناغەکەو لەسەر طواستنەو عیراق وەستاو بۇ قۇناغیکي هیمنتر و ئەطەر دەستەیی بەریتەو بردنی قەیرانەکان شتیکی باش بکەن، هەرەها ئەطەر ئیضەوانەیی ئەو بەت ئەوا دۇخەکە زیاتر ئشیو و هەلَکشاوتر دەبیت. کە ئەم هەلَبِذاردنە کۆمەلَیکِ دوورروانی (الإستشراف) هەیە لەوباوەرەداین کە دروستین، کە تییدا ئاوابوونی هیزێ سیاسی هەیە و هەلَکشانێ هیزێ تریش، سقرەرای تەرخانکردنی ئیطەیی هیزێ سیاسی کارا لە دیمەنەکەدا، بەلام شیوازی هەلَبِذاردنە هەرضۆنیك بەت دەرضەکەشی ضی بیت، ئەوا لەسەریتی وەلامیکي تیروتەسەل بۇ ئەو نیشانەیی ئرسیارە بدۆزیتەو کە ناوەرئۆکەکەیی دەلَیت: " ضی دەبیت ئەطەر ضووین بۇ هەلَبِذاردنێ ئیشوخت، ئیرەوکردن لە هەلَبِذاردن کۆتایی بیت بەبی ئەو هەلَطەر ان و طیرانەو هەیە متمانەیی هاوالاتی بە سیستمیکی سیاسی دیموکراسی لە تانادا نەبوو. ئەو ضارەسقرەیی ئیمە بۇ قەیرانە عیراقیەکە دەبینین هەمان ئەو ضارەسقرەییە کە لە ماوەکانی رِ ابردوودا ئیشنیازمان کردبوو، لە لایەن کۆتە سیاسیەکانەو رِ ووبەر ووی رِ تکردنەو بۆو بەهۆی مەزاجی سیاسی کە ئەو دەمە باوی هەبوو، ضونکە کۆتە سیاسیەکان لە سقرەشی دەترسان، بە بیرکردنەو لە ناو و صدوقەکەدا ئارەزووی هەمیشەیی بیرکردنەو بان هەبوو نەک لە دەرەو هە. لەسەر ئەم بنەمایە ئیمە وای دەبینین کە ضارەسقرەکە لە ئیکهینانی هاوثة یمانیئیتیکی رِ اطوزەری ئیکهاتەکاندا بۇ هەلَبِذاردن خۆی مەلَاس داو، نوینەر طلشت بیت، تیروانین و ئیرادەیی نیشتمانیانە بیت، تانای ئیکەو لکانەو هە کەلینەکانی نیوان جەماویری طلشتی و رِ یکخەری سیاسیەکانی هەبیت و لە تانایدا بیت کرۆکیکی کاری هاوسەنط لە سیستمی سیاسی ئیکهینیت لەسەرر بنەمای بیروکی (دۆستایەتی (ئیمان) و نە یاریتی). " لەریی ئەو هیزانەیی ئیش هەلَبِذاردن لەسەر ئاراستەیی لە بەریتەو بردنی دەولەتدا رِ یکیکەو بیت، کە ئەمەش بەتەواوی تویەکی جیاوازی هاوثة یمانیئیتیەکانە کە دواي هەلَبِذاردن ئیکدە هیغری، ئەو هەشی کە فاکتەری هاو بەشی نیوان هەمووان دەبیت بریتیە لە ضۆنیتی دابەشکردنی دەسەلات بە ئی زمانی شایستەیی هەلَبِذاردن. بەلام هاوثة یمانی رِ اطوزەری ئیکهاتەکان، ئەو هە ضراویکە... نوینەرانی هیزە سیاسیەکان بەشاری تییدا دەکەن لەطلشت طۆرە ئانەکانەو، هیزانیک قورسایەکی سیاسی و کۆمەلایەتی، هەرەها میدووییەکی کۆششکاری رِ وون شانبەشانی هیزە هەلَقولووەکانی بزوتنەو هە تشریحیان هەبیت، کە تاناکانی ضاودیری دەکەین لەسەر ضەئانندی نوینەریتی کردنی سیاسی خۆی لە قۇناغی داها توودا. ئیکهینانی هاوثة یمانیئیتیکی رِ اطوزەر بەریتەندی ئیکهینانی هاوثة یمانیئیتیکی تری هاشیئەو خۆی دەسە ئینیت، بەمجۆرە تۆکمە کردنی طەییشتن بە ئامانجە ئارەزوومە ندانە کە ، هەتا یەکیک لە هاوثة یمانیئیتیکی زۆرینەیی ئەرلەمان بباتەو و حکومەت ئیکهینیت و هەرسێ سەرۆکایەتیەکە دەستنیشان بکات، هەرەو کە تانای ئەو هە دەبیت زەمینەکی طونجاو بۇ ساکسازییەکی ئازوومە ندانە دەستەبەر بکات، لە ئیش هەمووشیانەو رِ استانندی دەستور و نویکردنەو هە سیستمی سیاسی بە ئی داخواریەکانی قۇناغە نویتیەکە. هاوثة یمانی رِ اطوزەر بۇ ئیکهاتەکان و لە دەنطەر دەکات هەلَبِذاردنەکی تەندروست بکات و هانی دەدات بۇ بەشاریکردن، بەمەش دۇخی بەرنامەیی هەلَبِذاردنێ سواو و کۆئیکراو هە دروشمە دووبارەکان کۆتایی ئیدە هیغیت کە دەبیتە هۆی زیادکردنی ئاومییدی لای دەنطەر، بەلە بەرناوهرتی ئەو هە کە ئیکهینانی هاوثة یمانیئیتی نیشمانی کۆک، بەشیئەو هەکی رِ وون لیئرسراوی رِ استەقینە لە سقرەوتن و شکستەکان دیاری دەکات، طومانی تییدا نییە کە هاوثة یمانی رِ اطوزەری هەلَبِذاردن ئرؤدەییکی سیاسی

نیشتمانی طهورة نوینەرایەتی دەکات، دەبیەتە دەربرێ ئرنسیئە طشتییەکە کە عێراقییەکان لەسەر کۆک دەبن، لەسەر و هەمووشیانەو (هاوڵاتیوون وهاوتایی هەل و بەدەستەینانی خزمەتپواری طشتی) ، هەر و هە ئەم هاوئەیماننئییە ئارەزوومەندانە یە کار دەکات بۆ ئیـشکەش کردنی حکومەتیک خزمەتکاری میللەتەکی بیـت، ئەمەش ضارەسەریکە لە قولایی قۇناعی ئیـسنا و قەیرانەکانییەو هەلـقولاو، ئەمەش لەهەمان کاتدا کرۆکیکە بۆ ضارەسەریکی طهورةتری قۇناعی داهاوو. هەندیک لەرووی سیاسییەوە صیـد لەم ئیـشنیازە نابینن، بەتایبەتی ئەو هیـزانە هەر لە سالـی (2003)ەو رـاها توون لەسەر مەلەکردن لە قولایی ئەو شوینانەدا کە لەرووی سیاسییەو دابراون، هەر و هە لەوانە یە لەطەل ئارەزوو نیـودەولەتی و هەریـمایەتیەکاندا نەطونجیـت و کاریطەری لەسەر دۇخی عێراقیی بکات و کاریکات لەوانە یە کە رـاها توون لەطەل عێراقدا مامەلە بکەن بەئیـی هاوکیـشە ی نواندنی طۇرەئانە عێراقییەکە. هاوئەیماننئیتی راطوزەری ئیـکھاتەکان هاو بەشییەکی بەهیـز دادەمزرینئیت و هاوکیـشە ی هیـشئەو ی هەمووان بۆ ئیـطە سیاسییەکی بە ئاریـزراوی دەهیـلایـتەو بە ئەو ی بوار بەکەسانی تر بدات کە ئیـشبیـکەون و رۇلەکان ئالـوطۇر ئیـیکەن، کەسانیـک هەن بۆ ئیـطە یەکی لیـئرسراویـتی کاندیکراو کە صی رەتیکردۇتەو، نەک لەبەرئەو ی لە سیطییەکەیدا یاخود بەجیـهینانەکانیدا لەکە یەک هەبیـت، بەلـکو لەبەرئەو ی شیـاو و لیـهاتوو بوو و خاوەن توانا بوو ترساو کە لە هەلـبازردنەکەدا ئیـشە نط بیـت. ضارەسەری خوازیارەکان بۆ قەیرانەکی عێراق دەبیـت لە ئاستی رـکابەریەکاندا بیـت، بەشیـو یەک کە لەتوانادا نیـیە روویـر ووی رـکابەرییە طهورةکان بە ضارەسەری ئینەکردن بکریـت و لە خولیـکەو بۆ خولیـکی تر بسورـیـتەو و دەریـکریـت. ئەو ی لەدیـمەنی بزوتی تشرین بینرا لە جەماویریـکی نارـازی لە سروشتی سیستەمە و هەلـسوکەوتی سیاسییەکان لەطەل لایەنی زۆرینە ی هاسۇر لەطەل بزوتنەو کەدا، هەر و هە زیـدەری بالـی ئشتیوان بۆ داخواری ساکساری و بەرەنطاری طەندەلی، ئامادە یەکی دەنط بلـند بوو لەسەر ئەو ئیـویستییەکی کە ضارەسەری کە هاوشیـو بوو بە دەستووردانیـکی نەشترطەرییانە، لەطەل جەختکردنەو لەو ی کە کوتلە ی راطوزە ر ناتوانیـت دور کەویـتەو لە هاوکیـشە ی (دەولەت و نادەولەت) ضونکە یەکەم/ تەقەلا دەدات بۆ طەییشتنی ئامادە بە هەلـسوکەوتی نوینەریـکی تەندروست، تیـببینی دەکریـت کە خویـندنەو ی طۇرەئانی سیاسی عێراقی کە برـیار دەدات لەسەر ئەو ی کە هیـض کوتلە یەک توانای ئەو ی نیـیە بطاتە یەکلاییکردنەو ی هەلـبازردنەکی (نیـو + یەک)، ئەمەش ئەو دەضەسئینئیت هەموو ئیـویستی بە هەمووانە، لەبەرئەو بۇ صی کات بەفیرـۇبدەین و خویـندنەو یەکی دروست بۆ قۇناعەکی و ئیـویستیەکانی نەکەین، بۆ ضارەسەریـکی کۇتایی خۇئامادە بەکەین ، کە تیـیدا کیـبەریـکی بۆ خزمەتی عێراق و میللەتەکی بیـت لەسەر بنەمای هاوڵاتیوون و ئرۇدە ی نیشتمانی؟

عەممار حەکیم

سەرۆکی هاوئەیماننئیتی عێراقییەکان